

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

VEU DE LA PLANA

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

SOSCRIPCIÓ

Castelló al mes..... 0 25 ptas.
Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLON, 17 2.º

Tota la correspondència a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DIAPTES

No se tornen los originals, encara que no se publiquen

Presentació

A tots saludem en molta reverència.

Fet això anem a dir unes paraules. Som un estol de gent jove que fa poc deixarem les beseroles y ara mamprenem tassa mes pesa. Sumantnos al moviment general de ansia de vida millor, volém dedicar-nos a la continuada defensa de la cultura regional, de tota classe d'interesos valencians, hui tan descurats. A tots cridem perquè tots nos fan falta. En molats tindrà un apoyo y una defensa el obrer de la ciutat y del camp; el obrer intel·lectual y tots aquells que senten en son pit idees nobles y tinguen ardenta sed de justícia.

En especial, preguem a la "Prensa," que nos considere com a germana mes giqueta pero... que ya pot soltarse de la ma.

A tots saludem en molta reverència.

La Redacció.

Los nostres ideals

Viure, resurgir tornar a ser los valencians dins d'Espanya lo que fon la nostra Nació Valenciana en la quinzena centuria dens la grand Confederació Aragonesa, es a saber; lo Verbelocuent y lo Cervell director, es a lo que nosatros aspirem. Volem y designem, dit en atres paraules, lo renaiximent de la grand familia valenciana, del grand poble valencià. Los que aci nos congreguem y acaronem dins d'aquesta societat que diem regionalista, com podriem anomenar autonomista o nacionalista, portem al cor empeltat l'amor a la nostra Terra, y l'odi africà al Centralisme; convençuts que d'ell bróllen lo decaïment de la nostra raga y l'ane-

mia moral del nostre poble.—Creem fermament que la nostra historia nacional fon interrompuda en lo sigle XVI per la unió de la Nació Valenciana juntament ab ses germanes Catalunya y Aragó a la Nació Espanyola; perquè aquella dita unió no fon feta de la manera democrática qu'era us y costum en la nostra Terra, y de qu'en fon bon eixemple lo memorable consell de Caspi; sinó que fon feta d'una manera arbitraria, sense mes pactes y condicions qu'el dret de cuixa representat pel casament de Fernan ab Isabel la de Castella. Per aqueixa unió feta d'una tan malastruga manera fon possible als «malencolich» Austries atentar primerament contra lo nostre poder judicial, y tot seguidament introduir en les nostres terres la funesta Inquisició, que pronte havia de matar la tolerancia religiosa qu'en elles havien establí lo rey Jaume y sos descendents, menant los destins gloriosos del nostre poble y de la nostra raga a la anulació covada per l'anemich, arguella y deprimit regnat de l'imbécil Carlos II l'embruixat.

Felip V lo primer dels Borbons, un mes grand enemich qu'ham tengut los valencians, a títol de conquesta y ajudat pels castellans clavá lo punyal de misericordia en mig del cor de la Patria Valenciana; suprimint les nostres llibertats forals, qu'havien fet del poble valencià hu dels mes franchs y progressius del mond; lligantnos al carro del centralisme castellà.

Nosatros los qui formem aquesta Societat, conscients de la nostra missió en la historia, pretenem bandejar lo Centralisme de la nostra Terra; infiltrant les idees autonòmiques al cor de la juventud estudiosa lliure y conscient, creant y fomentant la cultura casolana, sana y laboriosa, en oposició a la flamenca y sema que nos ha portat lo centralisme. Asperem a que la nostra llengua vernàcula sigasola la parlada en la nostra llar; pels nostres camps y en les nostres viles; que siga ensenyada en les escoles publiques; en los instituts y universitats de la Regió; y que la educació y cultura del poble valencià vagen orientades, no cap al Centre format de races hidalgues, pero molt decadents y endarrerides; sinó cap a les nacions mes avançades d'Europa y América que consumixen los nostres productes y ab les quals no sols volem sostindre y eixamplar l'intercanvi economic, sino que també l'espiritual iniciat y sostengut per lo nostre grand filosof Vives en los paisos del Nord d'Europa, y per lo nostre excels poeta Ausiàs Marcha en Italia allà en la mes floreixent época de la gloriosa Nacionalitat Valenciana.

Seguint aquestes orientacions la nostra Societat qu'aspire a ser lo centre y lo niu amorós de tots los jóvens y homens que senten amor per l'estudi y per l'enaltiment de la raga, ha establí ya classes de llengua valenciana, an-

glesa y francesa y se prepare para establecerlos d'alemany y d'italià, tant tort les necessitats ho demandaran.—A les anteriors classes de llengües hi seguirán en lo prop vinent curs classes d'istoria y de geografia de la regió valenciana. Si uniu a totes aquestes esperances (algunes de les quals, están en via de realisació) la calor fraternal y apoyo qu'en aquest Centre de cultura hi han de trobar totes les manifestacions del geni dels nostres artistes, convendreu en que les nostres aspiracions patriótiques ab l'adjutori de Deu tindrán pronte bella y falaguera realitat.—Pero al fer lo resum dels nostres treballs y aspiracions tenim grand interès en desfer un gros erro.—Volem que la gent entenga com no hu ha entés dasta ara que al parlar de cultura valenciana, la nostra llabor no se limitarà a les reivindicacions étniques o històriques. Sabem que aquestes han de precedir a les econòmiques; pero estem fondament convençuts de que tot ideal de cultura y tota aspiració de autonomia y llibertat d'un poble deuen vindre acompanyats de les condicions de la vida base de son benestar economic; perquè si es cert l'aforisme llatí: «Mens sana in corpore sano» aplicat al individu hu es tant mes aplicat als pobles, perquè los pobles famolenchs son pobles adormits y anémichs que ténen lo cervell grosser y que en absolut careixen de voluntat y de conciencia.—Los valencians estem ab motiu enorgullits de l'alvans de la nostra agricultura; alvans degut al nostre propi esforç y en lo qual no hi te art ni part lo govern central, que no mes mos servix d'estorb; perquè los delegats aci sols poden vindre a aprendre; may a ensenyar.—Pero les tristes actuals circumstancies per què passe Europa, mos demostren quant quant brévol y fluixa es la situació económica d'un poble quand ronegament está fonamentat sobre l'agricultura. Un aconteiximent anormal qualsevol te prou forga pera esclaparla y desferla.

—Los pobles mascles que tindrán alé pera mantindre les lluites econòmiques, que s'avehinen, deuen demanar sa plaça en lo cam de la industria. Lo poble que mes química sabrá, lo qui millor aplicació satrá fer d'aquestes màquines a la transformació de les primeres materies, será lo qui triunfará en la lluita de l'esvenedor.—Associem, puix, les aspiracions de reivindicacions étniques y autonòmiques a les del progrés de les industries en Castelló primer; en los pobles tots de la regió valenciana seguidament, y vorem pronte figurar al nostre poble en lo concert dels pobles mundials, en lo lloch preferent que li pertoque per la sutilea de son enginy posada de relleu en la creació de ses obres artístiques que figuren entre les mes belles y espirituals de mond.

GAETÀ HUGUET.

LA PROVESO DE LA MADALENA

Este día tan hermoso,
Que socarra 'l Sol la esquena
Lluïnt tan magestuos
En lo ce atje: biavos,
Eus diu qu' es la Madalena.

Son les sis: ja en los carrers
La gent ha fet gran muntó.
Els balcones semblen rosers;
Tots se mostren matiners
Per vore la proveso.

Ja la campana María
Ab son batallar jonu,
Promou gran algarabía;
Y en son cridar d'alegría,
¡Ve la proveso! mos diu.

Els guardes del cam, primer,
Ab la carabina al braç;
Precedits per los macers
Plus serios que donçainers,
Son los primers qu' obrin pas.

Van seguint els shorfenets,
Portant cadascú sa canya:
Tan ansiosos eis pobrets,
Qu' es veu estan desinquis
D' alpiegar a la montanya.

En mig d' estos, l' escolá
Ab la linterna arrastrons,
Que tansiquera illum fa,
Pues que la porte apaga
Per no gastar canelóns.

Tras del escola, seguís
En dos ringeres lo clero,
Vestint de sobrepeitg.
Y de sons caps sobreis
De teula, lo gran sombrero.

També de pontifical,
El Prest en lo centre va
Lluïnt la capa pluvial;
Portant la tradicional
Reliquia, presa 'n la ma.

Per fi, ja los alguacils,
(No els he vist may sorrigent)
Obrin lloch a los edils,
Que fent cortesies miis
Van saludant a la gent.

Al front l' Alcalde matjor:
Portant a esquerra y... a dreta,
U y altre Gobernador,
Com presidencia d' honor
Qu' es la nota mes completa.

Y sarma gran tremolina,
Algarabia y soroll,
Cuant en la plaça Agustina
Los guardes, sa carabina,
Van disparant d' hasta 'l toil.

Seguís la proveso al dret
Sens pegar cap troposó,
D' hasta San Roc de Canet
Aon almorsen, fan traguat.
Y proseguís la escursió...

FRANCESCH ALLOZA.

Festa de progrés

—♦♦♦—

Poques nacions mundials contenen en llur territori ciutats, viles o pobles que celebren lo fet mes gloriós y brillant de sons avant passats d'una traça tan sobresalient com en la nostra terra 's porte anyalment a efecte la escullida festivitat de la Madalena.

Lo poble de Castelló, fidel aymador de ses tradicions n'oblida, bé poden passar segles, lo grandios acte de la sua establida 'n lo antic palmeral de Burriana, fita gloriosa d'aón arrêlê nòstre desenroll progresiu.

Mitjansava 'l segle XIII, temps de les Universitats y de l'esdeveniment a d' este pays del comerg y productes orientals qu' ens dugueren los palmers al tornar de les Crehnaes. Conquerides Burriana, Almagora, Borriol y altres pobles de la rodalá, somesos los vehins del antic Castelló, lo mateix que 'ls de les esmentaes poblacions, al gran en Jaume primer, demanaren nostres progenitors d'aquest Monarca l'oportu permis pera mudarse de la foya al plá.

Los bons officis del entès lloc tinent en Ximen Peris d'Arenós facilitaren l'autorisació del Rey, sagellá 'n document públic, refrenat per lo notari Guillem de Rocha en Lleyda a 8 de Setembre de 1251.

Un sabi arquitecte N. Alfons d'Arrufat dirigiles obres d'algar panyes de cases y maná netejar los obstacles presentats per les malees, senillars, margnollers y motersans de rebrotisos d'aquell terrenu sempre embassalat per les aygues molles. Castelló, que avans de sa trasladaura tenia poqueta virtut, lográ comptar desde 'l comeng de son novell establiment amb un escullat cens d'habitants.

**

La fluïxor dels camins, y qu' els giquets, dunes y vells estarien poc aveats o sense condició de xafarlos esta simbolitzat en les canyes c' argarren en les mans tots los que ixen a la processó de romeria. La creu baixeta que 'n ella 's porte, tal volta manifeste c' aquell jorn farie temps plovador.

Un bon tall de fadrelleros ablo Jutje y Regiment d'aquell poblat, vingué a donarlos la benévenguda, junt amb molta gent de caserins rurals com com Taxida, Almalafa, Vilamarc, etcetera. Y duyen gran abundancia de llums, de qual episodi mos han quedat les *gayates*.

L' hora d'entrá degué ser despuix de boqueta nit y avans de les *Animes*, per qual motiu se sol explicar que 'n la nit d' esta festa no 's recorde haure may tocat lo replic del *Ave Maria*, atribuintho a que a deixa hora no 's trobava ningú dins lo poble.

També 's creenga que 'ls pobladors de les noves cases se pergueren pel camí, y venint per traveses els s' hi feu de nit, no podent al pronte topetarse ab la gent que amanida 'ls aguardave.

Antigament la romeria tenia lloc lo tercer dissapte (y no 'l duminenge com ara) de Cuaresma. Los salms que 's semitonon desde l'aná a la vinguda, demostren que 'ls feligresos caminaven regant preses de rogativa.

Los castellonencs donaren proves de cultural entusiasme y amor al treball al pendre domicili 'n terres de bon cultiu dotaes de bones aygues de rec y en bona fortalesa pera ser prou potables, y la fortitut y esforgos dels antics habita-

dors del pujol en que hui vivim, fonamentaren el estat a que ha abribat Castelló de ser capital de provincia y la millor flor del vergel qu' embaume, besat pel riu Millars, lo cel purissim de la Plana.

EMILI CALDUCH

Marg, 1916.

Pro Cultura

—♦♦♦—

Castelló, com tots los pobles, te una historia quin principi se pert en la nit dels temps, un orige de procedencia difícilissim de senyalar, per cuant apareix en la cronologia de la época cartagenesa, servint de refugi a les tropes en ses lluytes ab los romans, y acás *Castalia* se remonte anda les primeres edats celtiberes, tenint en conte sa situació, la fertilitat de son terrenu y el bon clima.

La vera narració històrica de les vicisituts per que pasá *Castalia*, no comengá anda que en 1233 fon conquistá als moros por en Jaume el Conqueridor.

Creixent dend' esta época en importancia y necesitant mes camp ahon busca el sustent que a sous moradors faltaba, fácil d'encontrar en los intrincats boschs que s'extenien dende la plaça anda les muntanyes, ahon ademés d'excelent caga, dormia un terrenu fertilissim, fon sollicitat permís, qu' el Rey concedí en 1251 pera traslladar la ciutat al puesto ahon hui s'encontra, denominat llavors «Palmeral de Burriana» y abtota la pompa, aragonesos, cataláns, franchs y morischs, que componien sa població flotant, vingueren a instalarse en el nou poblat, quines obres firen encomanaes al esforgat varó En Alonso Arrufat.

La tradicional romeria que demá se celebrará a quin front va l'Excelentissim Ajuntament y los señores Gobernaor civil y militar, solemnitza la memorable fita en que desde el cerro de la Magdalena, abandonant les llars, vingueren els moraors de Castalia a fundar Castelló.

Les festes duren varios dies, la població sansera se engarlanda, sonen les músiques per los carrers y les notes pareixen cantar himnes de gloria y farien coneixer a tots els fills de Castelló el perquè de les festes de la Madalena enseps, que podria servir de mig educador e instructiu, escrivint així una página nova d'eixe amor que nostres Corporacions Mestres han demostrat per la cultura.

Y eixe algo que falta, es, sencillament, associar a la infancia a tan hermosa festa. Aprofitant la excursió al Santuari, no seria difícil a

nostre Ajuntament organigar una jira escolar; fer que tots els gichs sens cap distinció, assistiren a la romeria y qu' en ella, se' els explicara ab tot lujo de detalls, la página històrica que simboliga.

D' esta forma, quedaria cumplit el precepte legal de la festa anual escolar, ab una ocasió favorablement patriótica-local, y ab asó, si es cert qu' els recorts sons oracions qu' apleguen anda Deu, anirien acompanyats de rialles y cants infantils, que serien atres tants sufragis «in memoriam dels *Castalians*».

FEDERICO G. RUBIRA.

COSTUMS DE CASTELLO

La romería a la Madalena

A puntes penes lo sol com infant de cabells rulls, sonrient, precós, desenvol óbri sos orientals ulls y en hebres d' or, tot ho envól.

Castelló, al unison crit desperta en doisos afans y llestos ixen del lilit ghiquets, mitjansers y grans eixamplantels l'espirit.

Qu' aplegat l' històrich día qu' en goig es deu selebrar. Ya la campana Maria en s' alegre boltejar mos crida a la romeria.

Vida, llum, goig a brasats. Pietòrich de benaurances desperta el pòble en esclats de típiques remembrances de històrichs fets no oblidats.

Y al carrer brinca la gent pa fer provisions de gola; y es qu' en tots n'hiá un pensament qu' es el d'omplir la batsola cantant, ballant y rient.

Y brollantne d'alegría, en la simbòlica canya, s'en van molts de romeria a la històrica montanya ahon pasen felis lo día.

Les chiques, com prets pomells de fines flors esclatant, ómplim l'espai de destels y l'ambient van perfumant com les roses y els clavells.

Y els chicons, als suaus mormulls del foch sagrat de son cor, s'abrasen tots als arrulls dels mistèris de amor brollant dels femenils ulls.

Y a l'ombra del garrofer, goja y fa'l boig tant tot hóm donantli corda, l' plaer, que olviden fins lo seu nom no deixant ni un plat sanses.

Es una delicia el Toll quant la processó s'en vá; mes no 'ls dich res del soroll qu' els romers fan per l' asprá venint en lo rollo al coll.

Hi ha qui tant s'ha divertit, qu' en posta de caragol de retorn ve estomordit,

y avans de pondres lo sol se li fa del tot *denit*.

L' altre creu qu' ha begut poch, y al aire d' una masurca, li fa a la bota un desboch bailotejant en sa *turca* y roncant com un renouch.

Este beu... un desficasi gastant cara de formal, tant, que *casi* y sens el *casi*, creu vindre a la capital y fa punta a... Benicasi.

Altres n'han fet un *derroche* de Champany, y a mitat nit, somniant que van dins lo coche, marchats, fan desde el lilit *lleu lleu vaso de noche*.

Algúns en *tren* de les *dos* s'en van per no tindre atre, y ple d' *alegría* el cos, venen en el de les *cuatre* fent la competensia al gos.

Y quant baix la garrofera está afaenat guisant el cuiner, y es desespera peque distret, traguejant se li ha cremat... la cullera?

Y a lo millor mou la guerra el ventel, que fentse 'l maula gran polseguera desterra y sentats tots a la taula es mengen l' arrós en... terra?

Hi ha qui no dú una aguileta de regrés, y per aixó ni maldá ni es desenqueta. Sois fa cara de... *lleu...* tó, quant va a *cambiar*... la *peseta*.

Y encara que de Lledó algú no puga pasar per lo grós... del canyamó, el rollo s'ha de comprar pa vindre en la processó.

A estos quadros de *jumera* may els falta lo seu march negre y trist, que desespera per son sabor més amarch que la sal de la figuera.

Molt bonica es la pujá mirant de baix la moutanya, mem demprés, a la baix y apoyantse en verda canya, p' ais d' apeu... les tan pesá!

Y resibint la serena, en pols a no cabren mes y en la cara duhent la pena, no cal preguntarlos res: venen... ¡¡de la Madalena!!!

JUAN B. VALLS.

Enrich Perales

La VEU DE LA PLANA al vore la llum de la publicitat creu cumplir ab un sagrat deure de companyerisme al expresar son fondo sentiment de condol per la mort del notable y genial periodista castellonench Enrich Perales. Lo nostre sentiment no es sols perque ab sa mort ha perdut Castelló a hu de sos mes brillants escriptors, sinó perque a Perales que venie del camp federal lo consideravem com a de casa. Desempenyá lo carrech de Vice-President en la germana societat «La Nostra Terra». Que Deu haja acullit en son si l' ànima del nostre bòn amich!

ADVERTENCIA

Preguem al públic mos perdone les incorreccions que note en lo present número, pues aquestes son degudes a la premura de tems per poder donar eixida a este semanari en lo present dia, a fi de rendir tribut a nostra festa tradicional.

Per falta de espay mos ham vist obligats a retirar articles y anuncis ya composts.

En los vinents procurarem subsanar la falta.

LA REDACCIO

MOLT BEN FET

Atenentse a les circumstancies per les que stem atravesant, el Exim. Ajuntament, a suprimir tots els gastos extraordinaris que la romeria a la Madalena li reporte, pero lo que no suprimis, com es molt natural y llogich, son uns sentenars de botelles del deliciós *champagnet* que pera remullar la gola els concejals y demés autoritats que a la festa assistisen, ha comprat al intel·ligent comerciant Lluís Catalán, en sa tenda del «Morito», Colón 61.

Preu. 1'25 Ptes la botella.

PRIMAVERA

De llum majestuosa ya s'ompli
(l'espai;
aromes y trinos units al cel puen;
Natura está alegre y a la Vida canta
estrofes d'amor... Es la Primavera
que amorosa torna, brindant a
(mans plenes
ses joyes preciades... Es que del
(mon l'ánima,
que dormida estava, desperta a la
(vida
amor desijant... ¡que amor vida es!
Bella Primavera, rodeja de gales,
de trinos, d'aromes, de flors, d'
(alegries,
si fores eterna... ¡que dolça la vida!
RAFAEL PARDO

"VEU DE LA PLANA"

No la sents, desde 'l niu armo-
(niosa,
Desde 'l niu de verdor y de grana,
Desde 'l niu d'or qu' está baix lo
(monte
Com auxell que piuleja baix l'ala
Y a sa mare amorosa l'auxili
Li demana en desitjos y en ansia;
No la sents, es la veu amorosa
La qu' el cor mos alegra y aixam-
(pla,
No la sents, es la veu de la mare
Es lo crit, es la veu de «La Plana»
Que a sos fills els demana energies,
Que a sos fills els demana constan-
(cia
Pera ferli lo grant qu' es mereixen
Els tresors que ses terres els guar-
(da.
Espanyols llevantins, que naixque-
(reu
Baix lo cel lluminós d' esmeralda
Que cubrix la preciosa campinya
D' el Desert al Castell d' Almenara;
A lo crit anyorós de la mare
Respondeuli ab lo cor y ab l'ánima

Y dieuli, tos fills, patria chica,
Correspondeu, ton amor proclamen
Y en ta dicha buscant ells la seua,
Revestirte desitjen de ga'la,
Y al posarte les joyes, mostrarte
Ante tots com mereixes y en ansia
Dir a tots en l' orgull d' amor propi
¡Admireula es la perla d' Espanya!
Sols aixins respondreu amorós
A lo crit, a la veu de «La Plana».

DEMETRIO B. CASTEJON
Castellón 21 Marzo 1919.

Conversacions al vol

En una reunió se parla de lo cara que está hui la vida. Una senyora atacà de «flato» pera expressar-se mes elegant, diu: es impossible el «mercat»; hoy he comprado una lliura de «favas» y me han costado «un reñón»...

¡¡CATASTROFIC!!!

La escena en lo carrer Colón; protagonista, un chiquet al qui sa mare obliga a parlar en castellà per ser «mas fino».

¡¡Mamá!! ¡mamá! al «gozico» de «Ram» «ham nungado con un fino»... Verdaderament fa molt «fino»...

El día de la jura, un jove cedix son puesto a una senyoreta, que puja a la tribuna.

—Pare, pare, sents así.

—No cale, no cale, no se moleste.

Trevallar per «Veu de la Plana» es trevallar per el renaiximent del reino valencià.

En lo carrer, en lo casino, en cafés y bars; llixcan «Veu de la Plana».

Si eres ver valencià, propaga y lliets «Veu de la Plana».

Necessitem bons y actius corresponents literaris en tots els pobles de importancia del reino valencià, principalment en los de la provincia de Castelló, pera que nos comuniquen tots els abusos que es cometuxquen en ses respectives localitats, y nos tinguen al corrent de cuantes millores y fets benemèrits se realisen.

No contestarem si no se mos escriu en valencià.

Nostra ortografia

No podent en un principi aplicar totes les regles ortogràfiques valencianes qu' en rigor corresponrien, donarem a conèixer per ara les mes essencials, que 'l lector podrà dependres y li bastarán per anar entenen nostres escrits.

C.—Sona igual que la S, encara que se ha de escriure per raó de etimologia. El so qu' esta lletra te en castellà no existix en valencià.

G.—Sona con CH davant de les vocals e, i.

J.—Sona con CH davant de les vocals a, o, u.

N Y.—Equival a la Ñ castellana, que no existix en valencià.

A B.—Equivalent a la preposició castellana CON. Fixemple: Tre vallem tots ab fe, ab igual entusiasme por nostre renaiximent.

FINS.—Preposició que equival al HASTA castellà. Eixemple: No 's vorem fins la nit.

PUIX.—Igual que PUES en castellà.

ENLLA.—Igual que ALLA en castellà.

BORRONS

La fira de la Madalena

Cuant este periódic vorà la llum, els castelloneros mes castisos, portant el menchar de fiambre se encaminarán a l'ermitori de la Madalena, mentres atres mes cómodos, enganchan les seus cavalleries, forman llarga y divertida caravana, se disputen el primer lloch pera arribar aón antigament estigué Castelló.

Dia consagrat para conmemorar el bon pensament que tingueren nostres agüelos de trasladarse de aquella abrupta montaña a esta grandíssima llanura, aóndolsament la banya el tranquil mar Mediterrá, enviant les brises a la rica y fértil horta de la Plana. Orgull del reino valencià.

Pera que servira de recort, es plantá en un' ampla plasa, una estatua d'un rey quin nom tots recordem, per haber donat a nostres antepasats permis pera vindre así a fundar nova població, pero me es mol dolorós vore l'abandono en que eixa estatua está. Hasta pera apanyaro millor han traslatat la fira d'allí a ún puesto que encara que bonico, desdiu molt del recort que deven guardarli al rey En Jaime.

Culpa principal la té el Ajuntament, que'es el que fá y desfá.

També sa perdut la bona costum de premiar al carro ó al ginet que mes adornat es presentave al desfile, presentant animat aspecte el carrer San Roch y demés afuents.

Nostra fira vá decaent sensiblement, per falta de atractius, notánse cada any mes chicoteta la afluencia de forasters. ¡En tans que ne venien a admirarla y quedarse a vorella famosa provesó!

Dels pobles mes lluntans se dixaben caure com a mosques en la mel y raro ere la casa aón no habien hostes.

Pero ara rés. Unes cuantes cassetes, uns caballets destartalats y hasta el any que ve. A éste pas desapareixera per complet la fira que per sa historia deu el poble de Castelló, pendre mes interés del qu'es pren y no dixaro al capricho de uns cuants que sols tenen sa vista en la política.

Per últim diré, qu'el Ajunta-

ment grava el impots de les corre-gudes de bous en alguns sents de pesetes, impost en que se estrellen els empresaris y ocurrix tot lo contrari de atres ajuntament que velan per la atracció de forasters, inclús subvencionen als empresaris y eixa es una de les principals causes de que enguany no tingam correguda de bous.

Y asó ho deu deplorar el comerç en general, prinsipalment els fondistes y amos de bars.

JOAQUÍN CASTELLÓ

RETALLS

APUNTS DEL NATURAL

La Venta del «Lluen» distant de la capital a un kilómetro, junt per junt al santuari de «Llidó», es punt fix de reunió dels llauradors de la partida de «San Roch».

Guiat per mon humor, per mont carácter franch, alegre, bullanguero, en una paraula «valencià», allí m' en camini cansat de rodar per plases y carress.

Entre les no pques mirades de raspall, les burles per lo baix, flsgones, causa de la extrañea de vore per aquella casa un «sinyoret», me asenti en un banquet davant de mugrenea tauleta, dispost a donar principi a un «piscobabis», qu, em fíu servir, y entre mós y mós, escrudinyar, fixa la mirá y atent l'oit, en les conversacions d' aquella gent.

Era aquell pareje, un verdader cuadro valencia; el blau sél, limpit, sens un nugolet que san sublimitat empanyara, se mostraba seré; un ben treballat encanyisat que tanque el «merendero», apenes si deixa penetrar els dorats raigs, que rialler Febo envía. Fresc llevant, fá mes agradable la istancia en aquell punt.

Así el rasgechar d' una guitarra; allá, un fornit, y arrogant chicón, entona una cobla, impregnase d' eixa candensia dels cantars regionals.

Batisen palmes acompasades un estol de gent divertida que rodecha al cantador. Tot es alegría, bullisi.

Alguns vellets secs i rugosos, están rodjant un curpulent plat de «lasafa», en son corresponent bota de ví. Ab marcá alegría recorden la festa de la Madalena; festa qu' en el dumenge veniat debía celebrarse.

—Que, y tú Vaoro anirás també a la Madalena?

—Mes faltara Quico; saps que soc Castellonero pur, anant 63 anys seguits a escoltar el «Oberes Deus... i Santa María Magdalena» y pera lo poch que me queda de viure en este mont vulch cnplir en lo que ma consencia me dicta, saps, y com ésta a tots els que de Castelló sóm mos diu que deben anar, aniré.

—Pues conta en un Vaoro. En lo «Toll» se vorem, y despres chano, chano, hasta «Canet» y allí

«mos 2
¡¡Madal
a fixars
tiga Cas
montan
verje ne

Creu
font ves
tar les
aquells
de cabe
.....
Per v

y llarc
allumen
liuna, a
dant la

costat d
modest
pero ve
poble y
del mat

deure s
venerá
qu' els

diguí. A
meria a
voció q

La lli
donant
se per
nugolet

CI

En l'
manuel

menge
en hono
Josep F

admira
son últi
pagand

«Vol d'
li ha va

Al da
tarch, a

posan c
josses c
bolten a

Segu
Alloza,
inspira

amic d
miá ab

El ho
raules,
cuans h

qu' en
mereisc
qu' ésta

mos un
tots jun
ta en p

L' es
ries fot
La r
disting
que no
vau qu
vell.

Jov
Habo
pera m
Valenc
den d

«mos y traguet» y después a la
¡Madalena!! Y sons ulls anaren a
a fixarse ab ávida mirá, en l' an-
tiga Castalia que, entre les elevades
montanyes, apareix com copos de
verje neu...

Creute llegidor, que pera mí
font vesprá molt felis poder escol-
tar les ragonades conversacions d'
aquells vellets d' arrugá front y
de cabells d' alba y venerables.

Per vora del polsós camí, estret
y llarc com blanca veta sens fi,
allumenant esplendidament per la
lluna, anaba camí del poble recor-
dant la vesprá distreta que pasí al
costat d' aquelles sensilles gents,
modestes, sens ninguna pretensió,
pero verdaders aimadors de son
poble y de les glorioses tradicions
del mateix, y pera els qu' es un
deure sagrat, el assistir a peu a la
venerá ermita de la Madalena sens
qu' els pese els sisant' anys... y em
diguí. Anirán tots els que a ésta ro-
meria assistisen en la mateixa de-
voció que estos vers castellonenses?

La lluna, me feu una revelació
donantme la resposta, escobullant-
se per entre uns clars y fantastics
nuggets...

FERRAN FALOMIR.

CRONICA

En l' alqueria de nostre amic
Manuel Adell, celebraren lo Du-
menge passat una fraternal verena
en honor del distinguit literat En
Josep Barrachina, el companys y
admiradors d' aquest, ab raó de
son últim e inspirat cuento de pro-
paganda regionalista, intitulat
«Vol d' aliga», que tantes lloanges
li ha valgüt.

Al darrer: l' inspirat poeta Pi-
tarch, ab enaltides frases, brinda,
posan de rrellen los mérits y envet-
josses qualitat literaries qu' em-
boiten al esmentat eocritor.

Seguidament l' amic Francesch
Alloza, llisqué una improvisa e
inspirada poessia intitulá «A tú;
amic de l' ànima», que fon, pre-
miá ab forts picamans.

El homenatge ab sentides pa-
raules, doná les gracies a tots
cuans habien pres part en la festa
qu' en honor seu (encara que in-
mereiscú) se celebrae, esperant
qu' ésta siga lo mes ferm llaç qu'
mos unixa e identifique, pera que
tots juns mamprenquem forta llui-
ta en pró dels nostres ideals.

L' estimat Sanchis, tragué va-
ries fotografies dels concurrent.

La mes corál enhora bona al
distinguit company Barrachina, y
que no sigue aquest, l' últim tre-
vall que brinde son esclarit ser-
vell.

Joventud Regionalista

Habent finit lo plaç d' admissió
pera matricularse en les classes de
Valenciá, Francés i Anglés, que-
den difinitivament tancades les

mateixes, logrant la comisió orga-
nizadora d' estos estudis un exit
tan per la concurrencia com per
la constancia y laboriosidad que en
estes se desplegue.

GARCIA BRAVO

Ha mort en Barcelona, el que
hasta fa poc, fon registrador de la
propietat en Castelló.

Perdem en García Bravo, a un
consecuent regionaliste, home de
molta valia per son priviletjat ta-
lent, y persona piadosísima que
sacrificá gran part de sa fortuna en
be del menesterós, treballant ab
entusiasme inimitable per les Con-
ferencies de Sent Vicent de Paul.

Estes foren sa escullida obra,
son somni daurat al que no rega-
tetja un moment de descans y bon
viure.

Fecon poeta, fon tambe, que sabé
sápigue cantar en nostra dolça llen-
gua les belleges totes, y sanes cos-
tums del antigor de nostra terra, a
les que dona ab sa májica llira el
colorit de la realitat, y feu colocar
nostra lliteratura en lloc privelet-
jat, fense acreedor al llorer de la
gloria y a les alabanges justes que
tota Valencia com a fill predilecte
li prodigá.

Valenciá insigne, que lluitá per
lo resurgiment y llibertat de son
poble al que mai pogué vore ini-
ciament esclavijat.

VEU DE LA PLANA plora vui
sá perduda.

Obra de justicia patriótica y so-
cial fon la de García Bravo.

¡Descanse en pau!

Preguem als sinyors que no es-
tiguén conformes en rebre VEU
DE LA PLANA, siguen servits el
tornar el present número a esta
Administració, puix de lo contrari
s' els tindrà com a subscriptors.

EDUARD VICIANO

PAQUERIA.—MERSERIA
ALTES NOVETALS

Gran surtit en colls «Pierrot»,
«Olga», corbares «Nortón».

Caballers y Colón, 20

Sabatería DE JAUME GONZALEZ

Calçots de última novetat.
Especialitat en el ralçat a la mida.
20, Enseñanza, núm. 20
SUCURSAL EN LA FIRA

Imp. V. Bayo, Veru, 3

RELONGERIA DE EDUARD PARÉS

GONZALEZ CHERMA, 76

Relonges de les millors marques, cadenes, dijes, ulleres y gafes
de totes clases. Gemelos Teatre y camp.

PREUS SENS COMPETENCIA

NOTA.—Esta casa servís en l' acte les recetas d' els Senyors Oculistes, ab cristalls esféricos, cilin-
drics o combinats, garantint la exactitud d' els mateixos.

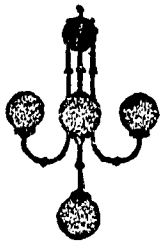
LAMPARES OSRAM

A 1'90 PTES. DE 5 A 50 BUJIES

Marca wolfram a 1'40 ptes. de 5 a 50 »

» Vulcan a 1'30 ptes. lá npara

» Madrid a 1'30 ptes. »

Inmens surtit en aparatos pera ga-
binet, saló y menchaor

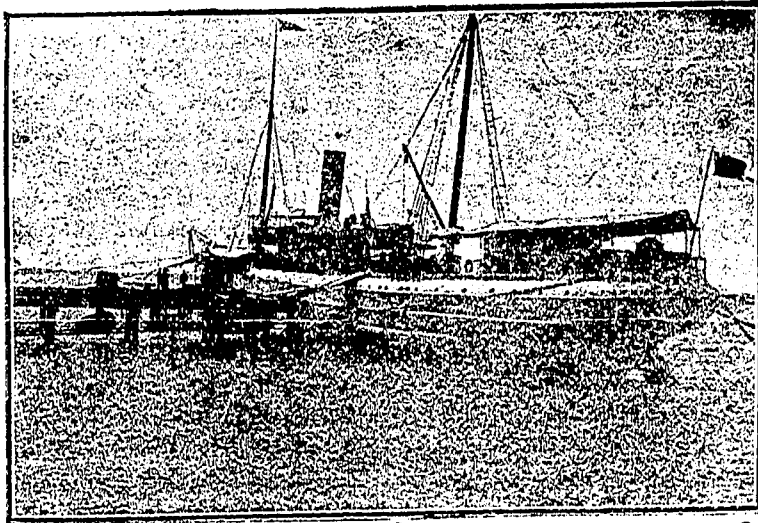

Fornillos, Planchas, Cazos y Es- fes eléctricas.
COMPLET SURTID EN MATERIAL PERA INSTALACIONES
LAMPISTERIA DE PERE FECED

González Chermá, 78

LÍNEA DE VAPORES TINTORÉ BARCELONA

Servicio fijo y semanal entre Castelló y Barcelona
PER EL MAGNIFIC VAPOR

FRANCOLÍ

Travesía rápida.—Llum eléctrica en tot lo barco.—Telegrafia
sens fils.—EXIDES: De Castelló, Dumenche 11 matí.—De Bar-
celona, Dimats vespra.—La càrrega s' atmitix en Barcelona, el
dilluns; en Castelló, el dimecres.

PERA INFORMES A DOMENECH CERT SIA, PLAZA DE LA PAZ, NÚM. 3.—CASTELLÓ
PASETS COLON, 11.—BARCELONA

Moderna y lujosa SUCRERIA Y CERERIA DE VICENT BLASCO

Especialitat en tortas «Mokas»,
ramillets y dolços de fruta.
GONZALEZ CHERMA, 56

Per lo bones y barates
t' emportarás un gran chasco,
Si et compres unes sabates
en l' establiment del «Barco».
Joseph S. Felix, Plaza de la Verje
de la Pau, núm. 9 VALENCIA
(Sucursal en la Fira)